

3 בספטמבר, 2020

לכבוד
משה ליאון
ראש עיריית ירושלים

לכבוד
אברהם כהן
יו"ר היחידה הארצית
לאכיפת דיני התכנון והבנייה
משרד האוצר

לכבוד
עו"ד ארז קמיניץ
המשנה ליועץ המשפטי
לממשלה (אזרחי)
משרד המשפטים

בדוא"ל: lion@jerusalem.muni.il

בדוא"ל: ErezK@justice.gov.il פקס: 072-3988499

דחוף!

שלום רב,

הנדון: הקפאת הריסות הבתים המסיבית בירושלים המזרחית

נוכח העלייה במספר חולי הקורונה

סימוכין: מכתבינו אל המשנה ליועץ המשפטי הממשלה בימים 16.3.2020, 23.3.2020 ו- 25.6.2020
תשובות מטעמו מהימים 23.3.2020 ו- 16.7.2020

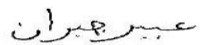
הרינו לפנות אליכם בשם האגודה לזכויות האזרח ועמותת עיר עמים לאור ההחמרה הניכרת בפעולות האכיפה והריסות בשכונות הפלסטיניות בירושלים המזרחית בחודשים האחרונים, ולבקש להפסיק לאלתר את פעילות הריסת הבתים, ובאופן מיוחד בתים המשמשים לגורים, ולצמצם את מתן ההתראות והדרישות לתשלומי קנסות, וזאת נוכח העלייה המשמעותית במספר חולי הקורונה תושבי ירושלים המזרחית והמצב הכלכלי הקשה של תושבי העיר. נפרט להלן:

1. כידוע לכם מצב התפשטות מגפת הקורונה בקרב תושבי ירושלים המזרחית הפלסטינים נמצא בעלייה. עד כה, ולפי הערכות של גורמים מקומיים מקצועיים, אובחנו כ-2000 חולים מאומתים. כ-250 מתוכם אובחנו ביומיים האחרונים.
2. לפי דו"ח שירות התעסוקה וכן לפי דו"ח עמותת עיר עמים וארגון העובדים מען, גל הקורונה הראשון פגע קשות בתושבי ירושלים המזרחית. כשליש מהעובדים איבדו את מקום עבודתם, באופן זמני או קבוע, חלק גדול מהם נשים, דבר שמגביר את תלות אותה אוכלוסייה בשירות התעסוקה (ר': [מוניטור ליישום החלטת ממשלה 3790 להשקעה בירושלים המזרחית, רבעון יוני 2020](#), עמותת עיר עמים וארגון העובדים מען).
3. על אף העלייה במספר חולי הקורונה, התפשטות הנגיף בשכונות הפלסטיניות בירושלים והמצב הכלכלי הקשה של התושבים מדיניות הריסת הבתים בירושלים הוחמרה. נתונים שאספה עמותת עיר עמים מעלים, כי חלה עליה והחמרה במדיניות הריסת הבתים בירושלים המזרחית בשנת 2020. חלק מכך נובע מתיקון 116 לחוק התכנון והבנייה, שהביא להחמרת האפליה

- ולמעמקת הפערים בתחום התכנון והבניה בשכונות הפלסטיניות בירושלים המזרחית. מתחילת השנה ועד סוף אוגוסט נהרסו לפחות 107 יחידות דיור ו-46 מבנים אחרים. בחודש אוגוסט הורגשה עלייה חדה בקצב הריסות הבתים. בחודש זה בלבד נהרסו 40 יחידות דיור, מתוכן 21 יחידות בהריסה עצמית, ועוד שלושה מבנים אחרים. לפי נתוני ארגון "בצלם", מתחילת השנה איבדו 185 תושבים, מתוכם 94 קטינים, את קורת הגג שלהם.
4. כך, למשל, ביום 4.8.2020 נאלץ מר מוחמד עלואן מבית חנינא להרוס את ביתו בעצמו, בבית בו התגוררו שבע נפשות. זאת בנוסף לקנס בסך 30 אלף שקלים. ביום 3.8.2020 נאלץ מר עיסא עויסאת, תושב ג'בל אלמוכבר, להרוס את הבית שלו בעצמו. הבית נבנה לפני 5 שנים, ובו התגוררו עד להריסתו כעשר נפשות. בראשית החודש נאלץ גם מר איאד אבו סביח מסילוואן להרוס את ביתו במו ידיו, ומאז מתגוררים מר אבו סביח ועשרה מבני המשפחה באוהל ליד הריסות ביתם. ביום 13.8.2020 הרס מר מוחמד דויאת מצור באהר את תוספת הבנייה משנת 2006, עליה ניתן צו הריסה. התוספת שירתה את בנו הנכה, מוחמד, וכללה מסדרון שמשמש מעבר לכיסא הגלגלים ומטבח מותאם לצרכיו של הבן. ביום 18.8.2020 הרסו בניין בן ארבע קומות השייך למשפחתו של מר עזיז ג'מיל ג'עאביס מג'בל אלמוכבר.
5. לצד ההריסות הללו ולפי נתוני מרכז ואדי חילוה חולקו לאחרונה קרוב ל-53 צווי הריסה והפסקת עבודות עבור בתים בשכונות סילוואן, עיסאווייה, ג'בל אלמוכבר, בית חנינא, צור באהר, שועפאט, ואדי אלג'יז, ראס אלעמוד ואלטור.
6. חשוב לציין, כי תושבי ירושלים המזרחית בונים על אדמותיהם הפרטיות. לא מדובר בפולשים. הסיבה לבניה ללא היתר על אדמות פרטיות אלה ידועה: הצפיפות הקשה ממנה סובלים התושבים, ומדיניות התכנון המפלה והפוגענית של הרשויות אשר באופן שיטתי אינן מקדמות תוכניות מתאר לשכונות הפלסטיניות בירושלים המזרחית, וזאת לעומת השכונות היהודיות שנבנות ומתפתחות בקצב מסחרר.
7. התאמת מדיניות האכיפה לנסיבות מגיפת הקורונה היא צורך חוקי ומוסרי. מדיניות מותאמת לוקחת בחשבון את ההשפעה המכבידה של פעולות הריסות בתים על שורה של זכויות יסוד מוגנות של תושבים. הללו נותרים ללא קורת גג בנסיבות חריגות של מצב חירום ומצב כלכלי קשה, בו ביתו של אדם מהווה מפלטו היחיד. הריסות בעת הזו מסכנות את האוכלוסיה ואינן מתיישבות עם ההנחיות לציבור ועם הצורך לאפשר לאנשים חיים תקינים ככל שניתן.
8. נזכיר בעניין זה, כי ביום 24.3.2020 ובתשובה לפניית האגודה לזכויות האזרח נמסר מעו"ד רוסלאן עותמאן ממחלקת ייעוץ וחקיקה (אזרחי) במשרד המשפטים, כי הוחלט במסגרת גל הקורונה הראשון להתאים את מדיניות האכיפה בתחום התכנון והבניה למצב החירום באופן הבא: מתן צווי הריסה מנהליים יצומצם, כך שיינתנו צווים רק ביחס לבניה בלתי חוקית חדשה; לא ימומשו צווי הריסה של מבנים המשמשים למגורים; מתן התראות יצומצם אף הוא למינימום האפשרי. מדיניות זו למרבה הצער לא נשמרה בגל השני, הקשה הרבה יותר מן הראשון, גם לא באיזורים שיש בהם אחוז תחלואה גבוה.
9. המשך מדיניות האכיפה כדבר שבשגרה תוך התעלמות מהמצב הנוכחי, בו אנשים רבים איבדו את הביטחון הכלכלי שלהם, מחוסרי אמצעים להתגונן מפני צווים אלה, ומרותקים לבתיהם בשל ההנחיות השונות, הינו התנהלות אכזרית, שתביא לקריסתן של המשפחות המתמודדות עם מציאות בלתי אפשרית.

10. על רקע דברים אלה נשוב ונבקשכם להורות בדחיפות לכלל גורמי האכיפה לחדול לאלתר מכלל פעולות ההריסה, האכיפה והקנסות, ובאופן מיוחד מהריסת מבנים המשמשים למגורים.

בכבוד רב,

**עביר ג'ובראן דכוור, עורכת דין
האגודה לזכויות האזרח בישראל**